

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka – Pana dra Adama Wagnera

Podstawowe dane osobowe Recenzenta

Prof. dr hab. Roman Reiner

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina – Instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. K. Pendereckiego w Krakowie, Wydział Instrumentalny, Katedra Skrzypiec i Altówki

Kraków, dn. 22. 01. 2024 r.

Zleceniodawca recenzji:

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji

Instytut Sztuk Muzycznych

za pośrednictwem:

Rady Doskonałości Naukowej

pl. Defilad 1

00-901 Warszawa

(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

Dołączona dokumentacja zawiera:

Kopię pisma z RDN w sprawie powołania składu recenzentów w postępowaniu habilitacyjnym

Uchwałę nr 1/12/2023/WSNE/ISMuz Rady Naukowej Instytutu Sztuk Muzycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 1 grudnia 2023 roku w przedmiocie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu dr Adamowi Wagnerowi w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Wniosek Kandydata o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie **SZTUKI** w dyscyplinie **SZTUKI MUZYCZNE**.

Podstawowe dane o habilitancie

Edukacja:

Liceum Muzyczne i Akademia Muzyczna w Katowicach

2014 – uzyskanie stopnia doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka w Uniwersytecie Muzycznym im. F. Chopina w Warszawie.

Temat rozprawy doktorskiej: Aplikatura i smyczkowanie jako środek wyrazu artystycznego w sonatach skrzypcowych Jozefa Elsnera oraz Ignacego Jana Paderewskiego i Zygmunta Noskowskiego. Promotor – Prof. Jan Stanienda

Od 1. 10. 2014 – adiunkt na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji w Instytucie Sztuk Muzycznych Uniwersytetu Śląskiego

Praca artystyczna i pedagogiczna:

Od 1991 roku koncertmistrz Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Śląskiej (30 lat), równolegle koncertmistrz Bielskiej Orkiestry Kameralnej (25 lat) i Gliwickiej Orkiestry Kameralnej (20 lat).
Od roku 1992 współpraca z Orkiestrą Sinfonia Varsovia, od 1994 honorowany decyzją Rady Artystycznej Orkiestry jako koncertmistrz.

Solista w koncertach symfonicznych i kameralnych, m.in.: Orchestre de Picardie, Sinfonietta Žilina, Bohuslav Martinů Philharmonic, „AUKSO” – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy, Orkiestra Filharmonii Zielonogórskiej, Orkiestra Filharmonii Dolnośląskiej, Śląska Orkiestra Kameralna, Przemyska Orkiestra Kameralna, Bielska Orkiestra Kameralna, Gliwicka Orkiestra Kameralna, Orkiestra Europejskich Warsztatów Muzycznych w Kołobrzegu, Orkiestra Letniej Akademii Muzycznej w Żaganiu, Orkiestra Międzynarodowych Warsztatów Muzycznych w Puławach, Orkiestra Kameralna Instytutu Muzyki Uniwersytetu Śląskiego, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej.

Odnaczenia i wyróżnienia:

Brązowy, Srebrny oraz Złoty Krzyż Zasługi
Odznaka Honorowa „Zasłużony Kulturze Polskiej”
Brązowy medal „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”
Medal za długoletnią służbę (2017)

Ocena autoreferatu:

Napisany bardzo dobrym stylem i językiem autoreferat przedstawia dokładnie sylwetkę habilitanta, poczynając od najmłodszych lat aż do chwili obecnej. Obfita działalność koncertowa, i to najwyższego „kalibru” zarówno w charakterze solisty, jak też kameralisty i muzyka orkiestrowego (najczęściej w roli koncertmistrza) zaowocowała bogatym dorobkiem artystycznym, którego nie powstydziliby się nawet niejednokrotnie bardziej utytułowani naukowcy-artysty. Przez całą treść autoreferatu przewija się ogromna pasja zawodowa Pana dra Wagnera, jego umiłowanie sztuki wykonawczej, a jednocześnie wnikliwość w podejściu zarówno do pracy nad sobą, jak też w licznej i bogatej pracy pedagogicznej. Widoczny jest ciągły i nadal mający miejsce wszechstronny rozwój artysty, czerpiącego nadzwyczaj aktywnie z różnorodnych źródeł, stanowiących przyczynę do ciągłej samoanalizy. W autoreferacie otrzymujemy dokładny opis kolejnych etapów działalności habilitanta z wyszczególnieniem najistotniejszych osiągnięć i przedsięwzięć. Ich lista jest naprawdę imponująca!

Jak pisze autor, najważniejszym akcentem jego działalności artystycznej w rozumieniu ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym (art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku, Dz. U. z 2017 roku, nr. poz. 1789) są dwie płyty CD: „DUX1861” oraz „Requiem Records Opus Series 76/2022”, które nagrał wspólnie z pianistami: Dariuszem Norasem i Michałem Korzistką. Jako dzieło artystyczne w postępowaniu habilitacyjnym przedstawia nagrania utworów: Sonatę A-dur na skrzypce i fortepian Cesara Francka oraz Koncert skrzypcowy A-dur op. 8 Mieczysław Karłowicza. Przyznaje, iż „decyzja o wydaniu na płycie tak znanego, wspaniałego i naganego przez plejadę największych skrzypków w historii wiolinistyki utworu jak Sonata A-dur na skrzypce i fortepian Cesara Francka jest niezwykle trudnym wyzwaniem”. Jak wyjaśnia autor autoreferatu, nagranie owej Sonaty na jednej płycie z Sonatą Z. Noskowskiego służy niejako potencjalnemu zainteresowaniu się twórczością tego ostatniego. W moim odczuciu to doskonały pomysł! Równie ciekawy jest niekonwencjonalny, zupełnie wyjątkowy pomysł nagrania Koncertu skrzypcowego Karłowicza z towarzyszeniem fortepianu. Idea ta podyktowana została, jak pisze Pan dr Wagner, „zamiarem rozpropagowania Koncertu wśród najzdolniejszych studentów zaprzyjaźnionych uczelni zagranicznych. (...) Potencjalnie zainteresowanego instrumentalistę zniechęca (...) fakt, że wykonanie Koncertu Karłowicza ze sporą obsadą orkiestry za granicą (w dodatku niełatwego

i nieznanego) może być nierealne. Zagranie koncertu z towarzyszeniem fortepianu to zadanie nieporównywalnie łatwiejsze do zorganizowania”. Rzeczywiście w pełni zgadzam się z tym twierdzeniem.

Opiniowany przez niżej podpisanego autoreferat w pełni przedstawia sylwetkę habilitanta i w wyczerpujący oraz przekonujący sposób uzasadnia jego zamierzenie związane z wniesionym do recenzji dziełem artystycznym.

Ocena dorobku artystycznego – solowego, kameralnego, orkiestrowego i fonograficznego:

Od 1991 roku koncertmistrz Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Śląskiej (30 lat), równoległe koncertmistrz Bielskiej Orkiestry Kameralnej (25 lat) i Gliwickiej Orkiestry Kameralnej (20 lat). Orkiestra Kameralna Instytutu Muzyki Uniwersytetu Śląskiego. Od roku 1992 współpraca z Orkiestrą Sinfonia Varsovia, od 1994 honorowany decyzją Rady Artystycznej Orkiestry jako koncertmistrz.

Gościnnie koncertmistrz: Penderecki Festival Orchestra, Tokyo Mozart Players, Jenaer Philharmoniker, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Szczecin, Opera Polska, Operetka Gliwicka, Polish Chamber Ensemble. Współpraca z Sinfonia Helvetica i Soloists of Moscow. Niespełna dekadę prowadził Orkiestrę Kameralną Instytutu Muzyki Uniwersytetu Śląskiego. Był solistą tournée koncertowych Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Śląskiej w Niemczech, Belgii i we Francji, a także czterokrotnie solistą kolejnych edycji Międzynarodowego Konkursu Dyrygentów im. Grzegorza Fitelberga.

Solista w koncertach symfonicznych i kameralnych, m.in.: Orchestre de Picardie, Sinfonietta Žilina, Bohuslav Martinů Philharmonic, „AUKSO” – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy, Orkiestra Filharmonii Zielonogórskiej, Orkiestra Filharmonii Dolnośląskiej, Śląska Orkiestra Kameralna, Przemyska Orkiestra Kameralna, Bielska Orkiestra Kameralna, Gliwicka Orkiestra Kameralna, Orkiestra Europejskich Warsztatów Muzycznych w Kołobrzegu, Orkiestra Letniej Akademii Muzycznej w Żaganiu, Orkiestra Międzynarodowych Warsztatów Muzycznych w Puławach i Orkiestra Kameralna Instytutu Muzyki Uniwersytetu Śląskiego, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej.

Nagrania płytowe:

W ŚWIECIE OPERETKI – Polskie Radio Katowice FC CD001 2001

Orkiestra Filharmonii Śląskiej, Czesław Grabowski – dyrygent, Adam Wagner – solo skrzypcowe.

4 PORY ROKU – IEMAS 2006

Duety i tria Astora Piazzoli w opracowaniu na skrzypce z akordeonem oraz trio: skrzypce, akordeon, wiolonczela (Adam Wagner - skrzypce, Jerzy Mądrowski - akordeon, Urszula Mizia - wiolonczela).

MUZYKA ROMANTYCZNA – UŚ 2006

Fryderyk Chopin – „Trio g-moll” op.8, Agata Adamczyk – fortepian, Adam Wagner – skrzypce, Urszula Mizia – wiolonczela.

KLEJNOTY MUZYKI POLSKIEJ – BTM 2007

Henryk Wieniawski – „Scherzo-Tarantella” op.16, Adam Wagner – skrzypce, Agata Adamczyk – fortepian.

MUSICA SACROMONTANA – Polskie Radio PRCD 1379 2011

Camera Ensemble Laudate Dominum (Adam Wagner – koncertmistrz), muzyka Józefa Zeidlera, Florian Gassmanna oraz Macieja i Juliana Gembalskiego.

SZABELSKI GÓRECKI KNAPIK – DUX 0865 – 2011

„Works for orchestra”, Eugeniusz Knapik – “Islands”, Adam Wagner – skrzypce solo.

NOSKOWSKI-FRANCK – DUX 1861 – 2022

„Sonatas for Violin and Piano”, Adam Wagner – skrzypce, Dariusz Noras – fortepian.

KARŁOWICZ-PADEREWSKI – REQUIEM RECORDS Opus Series 76/2022

Adam Wagner – skrzypce, Dariusz Noras – fortepian, Michał Korzistka

Liczne nagrania w roli koncertmistrza m.on. dla SONY, DUX, Polskiego Radia.

Współpraca z wybitnymi solistami oraz dyrygentami. Ogromny repertuar solowy zawierający najbardziej wymagające pozycje literatury skrzypcowej.

Po uzyskaniu stopnia doktora sztuki nadal aktywna działalność koncertowa i fonograficzna.

Ocena dorobku dydaktyczno-naukowego:

Ponad 31 lat pracy pedagogicznej w POSM II st. im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (obecnie nauczyciel dyplomowany), ponad 15 lat pracy w UŚ (obecnie jako adiunkt), kilkanaście lat pracy jako tutor w kursach muzycznych, członek komisji konkursów, wykładowca, konsultant CEA.

Ceniony adiunkt w Instytucie Muzyki na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji na Uniwersytecie Śląskim.

Prowadzenie kursów mistrzowskich:

Letnia Akademia Muzyczna im. Jadwigi Kaliszewskiej w Żaganiu,
International Lutosławski Youth Orchestra w Szczecinie,
Europejskie Warsztaty Muzyczne w Darłowie,
Europejskie Warsztaty Muzyczne w Kołobrzegu,
Muzyczna zima w Zakopanem,
Europa u bram w Katowicach,
Nadmorskie Międzynarodowe Kursy Muzyczne w Łebie,
Międzynarodowe Kursy Muzyczne w Podkowie Leśnej,
Międzynarodowe Warsztaty Muzyczne im. Jana Staniendy w Kołobrzegu,
Międzynarodowy Kurs Muzyczny w Puławach.

Juror przesłuchań i konkursów skrzypcowych

Ponad 100 nagród i wyróżnień uczniów

Ocena działalności społecznej i organizacyjnej:

Nagroda dyrektora CEA (2021, 2018, 2014),

Nagroda dyrektora szkoły (2022, 2020, 2019, 2018, 2016, 2015, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2006 i 2002), Nagroda Rektora UŚ za osiągnięcia artystyczne

Nagroda Prezesa Zarządu Stowarzyszenia Przyjaciół Filharmonii Śląskiej w Katowicach (od 1991)

Pomysłodawca, inicjator oraz Kierownik Artystyczny prestiżowych koncertów kameralnych cyklu „Filharmonia Konesera” organizowanych w siedzibie Filharmonii Śląskiej w Katowicach.

Członek Bielskiego Towarzystwa Muzycznego.

Organizator koncertów charytatywnych.

Ocena dzieła artystycznego:

Dzieło przedstawione przez Pana dra Adama Wagnera do zaopiniowania to niejako „połówki” dwóch płyt CD: Sonata Cesara Francka (drugą pozycją tego krążka jest Sonata Zygmunta Noskowskiego) oraz Koncert skrzypcowy Mieczysława Karłowicza z towarzyszeniem fortepianu (wyciąg z partii orkiestry). Obie pozycje wykonane są z towarzyszeniem pianisty Dariusza Nerasa. Jak wynika z autoreferatu oraz bogatej działalności wykonawcy, nieustannie przyświeca mu – realizowana z powodzeniem – idea popularyzowania muzyki polskiej. Temu celowi – jak wyjaśnia Pan dr Wagner – służy nagranie Sonaty Francka. Tę pozorną sprzeczność (cóż ma owa Sonata do muzyki polskiej?) precyzyjnie wyjaśnia stosowny fragment autoreferatu. Otóż rejestracja tego dzieła – jako znanego i powielanego przez niezliczoną ilość wydań płytowych, na których zarejestrowano mnóstwo wykonań, w tym największych skrzypków – ma w zamysle habilitanta pobudzić ewentualnych słuchaczy owej Sonaty do przesłuchania całości płyty CD, dzięki czemu zapoznają się oni z mało – o ile w ogóle – znaną Sonatą Zygmunta Noskowskiego, po którą być może nigdy by nie sięgnęli, a która bez wątpienia zasługuje na szersze uznanie.

Natomiast nagranie Koncertu Karłowicza w wersji z towarzyszeniem fortepianu to również krok na drodze do rozpowszechnienia znanego wybitnego dzieła, które – choć zasługuje, aby być umieszczonym w katalogu największych koncertów skrzypcowych – takowego uznania jednak nie zdobyło. Jako wytrawny pedagog oraz wykonawca tegoż Koncertu habilitant doskonale zdaje sobie również sprawę z ogromnej dydaktycznej wartości takiego przedsięwzięcia.

Skromność Pana dra Wagnera pobudziła go do wyznania pewnych obaw związanych z oboma nagrańmi. Obawy te wynikały ze świadomości wspaniałych wykonań ww. dzieł dostępnych w fonografii światowej (Sonata C. Francka) i polskiej (Koncert M. Karłowicza). Obawy te na szczęście okazały się całkiem płonne. Można oczywiście dyskutować na temat rodzaju interpretacji obu dzieł, sposobu budowania napięć i kulminacji, czy zaprezentowanej estetyki – podobnie jak w wypadku każdego innego wykonania. Jednak merytoryczna strona przedstawionych na płytach CD kreacji pozostaje bez najmniejszego zarzutu. Gra Pana dra Wagnera cechuje się nieskazitelną intonacją, bardzo dobrą – można by rzec, przyjemną w odbiorze – emisją dźwięku, precyzyjną i zróżnicowaną artykulacją oraz doskonałą współpracą z pianistą. Oba utwory ukazują habilitanta jako dalece zaawansowanego, dojrzałego skrzypka-solistę o dużych możliwościach technicznych, a jednocześnie jako wytrawnego kameralistę, konsekwentnie i czytelnie realizującego przebieg formy muzycznej utworu, tworzącego niejako wspólny organizm z pianistą. Gra jest przemyślana, a czas muzyczny realizowany w sposób zrozumiały i przekonujący, w zgodzie z ideą kompozytora. Również jakość i realizacja czysto techniczna przedstawionych nagrań stoi na bardzo wysokim poziomie, podkreślając walory wykonawcze. Na uwagę zasługuje również samo wydanie płyt. Doskonała szata graficzna oraz dokładne omówienie zarówno sylwetek wykonawców, jak też znajdujących się na płytach dzieł (również w języku angielskim) dopełnia niezwykle pozytywnego wrażenia całości. Niewątpliwie umieszczenie prezentowanych płyt CD w najbardziej znanych serwisach streamingowych wspomaga i będzie wspomagać pierwotny zamysł wykonawcy, wyrażony w autoreferacie.

Konkluzja:

Uważam, że przedstawiony przez habilitanta olbrzymi dorobek artystyczny, naukowy i dydaktyczny w całej rozciągłości spełnia wymagania Ustawy.

Prof. dr hab. Roman Reiner

